

DELO

Študijska knjižnica
Via Geppa 9
TRIESTE

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

„Partizanski večer“

(ob 20-letnici zmage)

Z ansamblom Slovenskega gledališča nastopata moški pevski zbor Prosek-Kontovel pod vodstvom Ignacija Ote in harmonikar Oskar Kjuder.

Predstave v Kulturnem domu v Trstu:

v petek, 21. maja ob 21. uri in v soboto 22. maja ob 21. uri.

V ponedeljek, 24. maja ob 20.30 v prosvetni dvorani „Albert Sirk“ v Križu in v torek, 25. maja ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah.

Udeležite se!

Proračun deželne vlade je negativen

Prejšnji petek se je z glasovanjem zaključila dvotedenska plenarna razprava o deželnem proračunu. Za proračun, ki ga je predložila deželna vlada, so glasovale skupine KD, PSDI, PRI, proti njemu skupine KPI, PSIUP, PLI in MSI, vzdržala pa se je skupina PSI. Predstavnik Slovenske liste ni bilo.

Ze v prvi komisiji so predstavniki KPI kritizirali načela, ki so vodila deželno vlado pri sestavljanju proračuna. Na plenarnih sejah pa se je k tem že obstoječim kritikam pridružila tudi obdoba poskusa, da se tudi v deželnem okviru sestavi levi center, kar je prišlo do izraza v programskih izjavah predsednika Berzantija in v zadržanju ter v govorih socialističnih predstavnikov.

Komunistična skupina, ki se je tudi v teku razprave izkazala kot edina konstruktivna opozicija (socialistični tovarisi se pač ne morejo več smatrati za opozicijo) v deželi, je poudarila, da je dozorel čas za druge politične rešitve, ki naj upoštevajo prisotnost in delovanje komunistov, in da je vsak poskus obujanja levega centra korak nazaj v primeri z objektivnimi pogoji, zlasti še zato, ker se je levi center tako v Rimu kot v krajevnih ustanovah pokazal nesposoben, da reši pereča in neodložljiva politična, gospodarska, družbena in kulturna vprašanja Italije. Najbolj negativno pa je dejstvo, da se hoče sestaviti v deželnem merilu levi center, česar si želijo tudi socialistični tovarisi, na podlagi programa, ki je slabši, kot je tisti, ki ga je deželna PSI zavrnila junija 1964. Predvsem je program, ki ga predlaga KD socialistom, bolj zaostal na področju kmetijstva, slovenske narodne manjšine in gospodarskega načrtovanja, kar je poudaril celo tov. Pittoni, podtajnik deželne PSI, v odločnem nasprotju s svojimi lastnimi tovarisi.

Tudi sam proračun je negativen, ker ne predvideva nobenih resnih izdatkov v socialne namene, medtem ko razdaja milijarde privatni industriji in nek-

troliranemu privatnemu sektorju v stavbeništvu, pri kmetijskih izdatkih pa ni nobenih jamstev, da bodo šla sredstva malemu in srednjemu kmetu. Večina, z vzdržanjem socialistov, je odbila sleherni poskus komunistov, da bi se predvidele dotacije za stare ljudi brez penzije, za invalide, za šolsko skrbništvo, za socialno parifikacijo med delavci treh deželnih pokrajin, za brezplačno zdravniško in farmacevtsko nego kmetov in obrtnikov, itd. Prav tako je bila odbita zahteva komunistov, naj gredo za šolstvo predvidena sredstva v prvi vrsti državnim šolam, ter zahteva, naj se precizira, kaj se namerava s poglavjem za verske potrebe, ko je znano, da mora za to skrbeti država, ne pa dežela.

Glede vprašanj slovenske narodne manjšine se je večina in zanjo deželni predsednik dr. Berzanti izrekla zelo omejevalno, saj se vedno drži teze, da ni dežela pristojna za reševanje načelnih

vprašanj, kar je prišlo do izraza v znani razsodbi Ustavnega sodišča, ki je bila izdana po pritožbi vlade levega centra. Res je, da so se po tem vprašanju slišale nekatere «nove» izjave, a vse to je še vedno ostalo okrnjeno zaradi «principa», da se mora dežela držati svojih pristojnosti, medtem ko je znano, da je bila ustanovljena predvsem zaradi obstoja Slovencev v njenih mejah. Res je tudi, da je deželni odbor sprejel — a le kot priporočilo — resolucijo tov. Jarca za uresničenje člena 3 posebne statute preko pravnih določil, ki jih pripravlja paritetna komisija, ter podobno resolucijo dr. Škerka (kateremu so še sprejeli kot priporočilo resolucijo o slovenskem strokovnem šolstvu), kot je že prej v komisiji sprejel resolucijo KPI o ustanovitvi slovenskega etnografskega središča in o podpori slovenski knjižnici, a vse to je premalo, če pomislimo, da se vse skupaj omejuje na prakso, da mora drža-

va reševati ta vprašanja, ko je znano, da ni država storila nobenega konkretnega koraka v tej smeri.

Na splošno lahko rečemo, da sta proračun in politika deželne vlade negativna tako do naprednega pojmovanja v zvezi z rešitvami težkega gospodarskega in družbenega položaja prebivalstva Furlanije-Juljske krajine kot do načelne rešitve vprašanj slovenske narodne manjšine. Prav zato se je treba še v večji meri angažirati v delu za mobilizacijo ljudskih množic, ki naj v praksi začnejo reševati osnovno vprašanje nove vladne večine tudi v naši deželi; takšne večine, ki naj predstavlja pozitivno perspektivo v smeri krepitve svobode, demokracije in enakopravnosti ter v smeri družbenega napredka.

KAREL SISKOVIC

Pretekli teden je deželni svet razpravljal o deželnem proračunu za leti 1964 in 1965. Razprav-

ljal je torej o proračunu, ki se nanaša tudi na dobo, ki je za nami. Na proračunski debati je nastopil kot poročevalec manjšine tovariš Karel Šiskovič. Taje v uvodu svojega poročila najprej grajal deželni odbor, ker je dal deželni proračun v razpravo eno leto po ustanovitvi dežele. To je dokaz, da deželni odbor ni dovolj odločno zahteval od osrednje vlade, naj pravočasno izda potrebne norme za izvajanje določil posebnega statuta, po drugi strani pa je tudi dokaz, da ni niti odnos deželne odbora do posebne avtonomije povsem jasen. Vse to kaže, da hoče deželni odbor prostovoljno deželo podrejati volji državne vlade, kar je zgrešeno, saj bi morala dežela s posebnim statutom pomeniti korak naprej tudi v primerjavi s predfašistično ureditvijo države.

Pri obravnavanju splošnih vprašanj dežele je svetovavec Šiskovič med drugim poudaril, da ni mogoče mimo vprašanja, ki označuje stopenjo demokracije in svobode države, avtonomne dežele, krajevnih ustanov, naroda ali skupnosti. Ni mogoče torej mimo vprašanja slovenske narodne manjšine, ki živi na ozemlju naše dežele. Ne gre za manjšino, ki jo označujejo jezikovne in folkloristične tradicije. Gre za pravo narodno manjšino, z globoko in zelo razvito zavednostjo, z lastno kulturo, z zavestjo lastne individualnosti.

Govornik je dodal: «Reklo bi se, da je skoraj sreča za našo deželo, da ima v svoji sredi skupnosti, ki lahko olajšuje stike med različnimi narodi in državami. Te na deistvo, kateremu ne more nihče ugovarjati, razen političnih slepcev, da ta skupnost ni našla in ne po lastni krivdi, točno določenega mesta v deželi, ne v italijanski državi. Res je čudno, da se prav skupnosti, ki je dala največ žrtev, krvi, let zanora, deportacij in ki je utrpela največ smotne, moralne, fizične in kulturne škode v bor-

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Konkretna solidarnost z vietnamskim ljudstvom

Tov. Pajetta je na tiskovni konferenci poročal o obisku delegacije KPI v Vietnamu

Delegacija KPI, ki je obiskala Vietnam, se je pred dnevi vrnila v Rim. O rezultatih potovanja je tovariš Giancarlo Pajetta, ki je vodil delegacijo, poročal na posebni tiskovni konferenci.

«Obiskali smo Demokratično republiko Vietnam — je dejal tov. Pajetta — in se srečali z voditelji te republike. Ti so nas pooblastili, da poročamo, da pomoč iz raznih držav redno prihaja in tudi orožje prihaja v količinah, ki se zahtevajo.

Videli smo Severni Vietnam ter se prepričali, da je ljudstvo te dežele pripravljeno na vse samo, da obvaruje svojo neodvisnost.

Vlada Demokratične republike Vietnam se ne more pogajati o ustavitvi ognja na jugu, ker gre za avtonomno narodnoosvobodilno vojno. Zato ne more sprejeti niti predlogov, ki jih postavlja predsednik ZDA. Severni Vietnam zahteva ustavitev ameriškega napada in umik ameriških čet iz dežele. Ko bo prenehalo bombardiranje severnovietnamskega ozemlja, bo protiletalsko topništvo prenehalo streljati na ameriška letala.»

Na tiskovni konferenci je vladalo največje zanimanje za odgovore na vprašanja v zvezi z morebitnim pošiljanjem prostovoljcev na pomoč vietnamskemu narodno osvobodilnemu gibanju. Pajetta je odgovoril:

«Obstaja množično gibanje, t. j. gibanje ljudi, ki zahtevajo, naj jih pošljejo kot prostovoljce. Kar se tiče vlad, bodo lahko dovolile ali pa skušale preprečiti, kakor je rekel Moro in storil Mussolini. Kosigin in Cuenlaj sta dovolila odhod prostovoljcev, če bo hanojska vlada to zahtevala. Tudi mi bi to storili, če bo Vietnam zahteval, pa četudi nismo na vladi in prostovoljci ne

bodo samo komunisti. Za sedaj se hoče Hanoi izogniti uporabi prostovoljcev iz drugih držav, toda nihče ne misli, da je vprašanje prostovoljcev samo teoretično, posebno če bi se spopad raztegnil preko 17. vzporednika. KPI je že izrekla svojo konkretno solidarnost s tem, da je poskrbela za vojaško bolnišnico, v Vietnam pa bo odpotovala tudi skupina zdravnikov iz Italije, kar je neke vrste prostovoljstvo in KPI je določila nove pobude in nove oblike solidarnosti.»

Svečanost pred spomenikom padlim sovjetskim vojakom v Trstu. Na tej svečanosti je govoril tudi sovjetski polkovnik Borisov

Delegacija SZDL Slovenije na obisku v naši deželi

Ta teden je bila kot gost SKGZ na obisku v Trstu delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Delegacijo je vodila predsednica glavnega odbora SZDL S Vida Tomšič, sestavljali pa so jo člani glavnega odbora dr. Marjan Brecej, Mit ja Ribičič, Majda Gaspari, Bojan Lubej, Riko Jerman in Tone Florjančič.

Med bivanjem v naši deželi je

delegacija obiskala razne slov. kulturne ustanove. Med drugim si je ogledala tudi Kulturni dom v Trstu. SKGZ in jugoslov. gener. konzul v Trstu sta priredila na čast delegacije več sprejemov, katerih so se udeležili tudi predstavniki slov. javnih delavcev in krajevnih oblastí. Ugledni gostje so med drugim prisostvovali tudi premieri «Partizanskega večera» v Kulturnem domu v Trstu.

Ob dvajsetletnici osvoboditve Slovenije

Konec tisočletnega hlapčevanja

(Iz govora Edvarda Kardelja v Ljubljani)

8. maja je bila v Ljubljani osrednja proslava 20-letnice osvoboditve Slovenije. Na to proslavo je bil povabljen tudi sekretar centralnega komiteja KPI za Furlanijo-Juljsko krajino Silvano Baccichini. Istega dne je bilo v Ljubljani tudi zborovanje samoupravljencev SR Slovenije, na katerem je govoril predsednik jugoslovanske zvezne skupščine Edvard Kardelj. Prvi del svojega govora je Kardelj posvetil 20-letnici osvoboditve. Iz tega dela njegovega govora povzemamo naslednje:

Ko je pred dvajsetimi leti slovenski narod skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi slavil triumf svoje narodnoosvobodilne vstaje proti fašističnemu okupatorju in njegovim domačim zaveznikom, je bila to dvojna zgodovinska zmaga. Navzven je to bila zmaga nacionalne samoodločbe, svobode in enakopravnosti nad nasiljem imperialistične dominacije, hegemonije, zatiranja in uničevanja narodov. Navznoter pa je to bila zmaga odgovornosti do svojega ljudstva in človeka sploh zmaga nad izdajo in egoističnim begom pred tako zgodovinsko odgovornostjo, zmaga požrtvovalne pripravljenosti sto in sto tisočev ljudi braniti z orožjem neodvisnost in varnost svojega naroda. Bila pa je to tudi epohalna zmaga v borbi za vzpostavitev revolucionarne oblasti delovnega ljudstva in za ukinitve vseh oblik izkoriščanja človeka po človeku.

Toda za slovenski narod je ta dvojna zmaga še posebej pomembna: konec tisočletnega hlapčevanja tujim gospodarijem in konec tiste hlapčevske politike slovenske buržoazije in njenega malomeščanskega priveska, katere edini plod je bilo neprestano obnavljanje starja, ki ga je najbolje označil Cankar z besedami: *Gospodar se je menjal, bič pa je ostal.*

Ta epohalna zmaga je bila rezultat predvsem treh faktorjev.

Prvič, bila je omogočena z dejstvom, da je bila narodnoosvobodilna vstaja jugoslovanskih narodov del tiste velike zgodovinske bitke protihitlerjevske koalicije držav in vseh antifašističnih sil, od katere je bila odvisna usoda demokracije in demokratičnih odnosov med narodi; in del tiste globoke revolucionarne bitke Sovjetske zveze in vseh progresivnih sil človeštva za obstanek te prve dežele socializma antiimperialističnih težni narodov in družbenega napredka sploh.

Drugič, bila je rezultat volje in pripravljenosti ljudskih množic, da se v obrambi svoje nacionalne neodvisnosti lotijo orožja in da v tem boju na življenje in smrt vzdrže do kraja v zavesti, da ne obstoji nobena druga pot v obrambi lastne eksistence, v pričakovanju, da bo zmaga v tej borbi pomenila tudi vzpostavitev demokratične ljudske oblasti v novi državi, enakopravnost narodov in lepšo bodočnost za delovnega človeka. Iz takih težni je zraslo najbolj veličastno revolucionarno gibanje v zgodovini slovenskega ljudstva — Osvobodilna fronta.

In tretjič, bila je rezultat sposobnosti revolucionarne avantgarde delavskega razreda, Komunistične partije, ki je znala v vseh jugoslovanskih narodih enako kot v slovenskem narodu organizirati te borbeno voljo ljudskih množic in jih oborožiti z orožjem in oblikami borbe, ki so ustrezale pogojem te borbe.

Skratka, potrebno je bilo, da se na čelu slovenskega naroda pojavi nova vodilna politična in družbena sila, da bi slovensko ljudstvo lahko začelo ustvarjati novo poglavje svoje zgodovine. Ta nova sila je bila delavsko gibanje na

čelu s svojo revolucionarno avantgardo in Osvobodilna fronta kot revolucionarni izraz spremenjene politične strukture slovenskega naroda.

Izdajalci in kapitulanti so v tistih dneh, ko sta Komunistična partija Slovenije in Osvobodilna fronta pozivali slovensko ljudstvo na vstajo, očitali komunistom, da vodijo slovenski narod v katastrofalno avanturo, v kateri bo uničena njegova živa sila. A oportunisti so Komunistični partiji pošiljali apele, naj zaustavi neenak boj, češ, da se z njim izziva okupatorja k represalijam.

Toda fašistični imperialisti, ki so si med seboj razdelili slovensko zemljo, so obsodili slovenski narod na smrt. Narodnoosvobodilna vstaja je bila zato v pravem smislu besede boj za biološki obstanek naroda. Samo neizprosni boj, ne pa kupovanje okupatorjeve milosti je mogel rešiti slovenski narod pred uničenjem. Zgodovina in rezultati tega boja so vsekozi potrdili, da je bila taka odločitev Komunistične partije in Osvobodilne fronte pravilna.

To so zavestno in instinktivno čutili vsi tisti stotisoči delavcev, kmetov in resničnih patriotov, ki so se tako ali drugače vključili v aktivnost narodnoosvobodilnega gibanja. Tega niso hoteli videti samo tisti vrhovi slovenske klerikalne in liberalne politike in njihovi opričniki z gospodarskega,

kulturnega in z drugih področij družbenega življenja, ki so jim bile njihove razredne, oblastniške in cehovske pozicije važnejše od narodove usode. Zato so bili pripravljeni storiti tudi najhujšo izdajo, da bi preprečili razmah oborožene ljudske vstaje, se pravi, da bi iztrgali delavskemu razredu in kmečkemu ljudstvu orožje iz rok, s tem so dejansko samo začeli prizpiti svoje akcije iz časov ob koncu prve svetovne vojne, ko so iz strahu pred revolucionarnim socialističnim gibanjem delavskega razreda in siromašnega kmečkega ljudstva za judežve groše prodali

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Konec druge svetovne vojne so vojaki na vseh bojiščih navdušeno pozdravili. Na sliki: sovjetski vojaki v Nemčiji

Nastanek in razvoj osvobodilne fronte Vietnam

Leta 1925 se je ustanovila v Vietnamu revolucionarna mladinska organizacija, koj nato pa še vietnamska nacionalistična stranka, pod vodstvom katere je ljudstvo francoske kolonije Indokine začelo oboroženo borbo za rešitev izpod kolonialnega jarma in za samostojno demokratično državo različnih ljudstev, ki jih je kolonialistična računica združila v en sam «narod». (Na ozemlju nekdanje francoske kolonije Indokine so kasneje nastale države: Severni Vietnam, Južni Vietnam, Laos in Kambodža.) Mednarodna reakcija in buržoazija je že ob nastanku revolucionarne mladinske organizacije in vietnamske nacionalistične stranke govorila o «boljševiških» uporih in zarotah.

Originalno ime Vietnam je An Nam, kar pomeni v kitajskem narčju Miroljubni Jug. Toda mir je imel v deželi miru kratko življenje, saj je postal žrtev kitajskega, francoskega, japonskega in ameriškega izkoriščanja. Kitajci so An Nam zasedli v času dinastije Viet in od tod verjetno tudi spremenjeno ime, ki se uporablja še danes. Kitajcem so sledili Francozi, ki so podobno kakor v Aziji znali pokazati kaj premore

evropska civilizacija, kadar postane gonilna sila njene dejavnosti dobiček. Izkoriščanju naravnih bogastev Vietnam ni hotelo biti konec in beli kolonialisti so terjali vedno več in več. Streljanje upornih kmetov, obglavljanje žensk in otrok je bilo na dnevnem redu. Ljudstvu je živelo v večnem strahu in trpljenju in prizadejala ga je tudi okrutna revščina. Toda trpljenje postane v določenem trenutku nezno in tedaj se je pojavilo prvo znamenje organiziranega upora, katerega cilj je bil osvoboditev izpod kolonialnega jarma in hkrati zamenjava zastarelega fevdalnega sistema z ljudskim ustrojem. Bil je maj leta 1941, organizaciji je bilo ime Zveza za osvoboditev Vietnam in njen voditelj je bil komunist Nguyen Aj Quoc, ki si je nadel ime Ho Ci Minh.

Borba je bila ostra in leta 1945 je francoske kolonialiste zamenjala japonska cesarska vojska. Toda imperializem ne pozna barve in narodnosti in Viet Minh je nadaljeval borbo za resnično svobodo. S tem se narodnoosvobodilno gibanje pod vodstvom Ho Ci Minha uvršča v herojski odpor proti nacifašizmu, katerega znani-

20 nemirnih let miru

Druga svetovna vojna je zatonila v zgodovino, ostale pa so ruševine in grozljiv spomin na žrtve strahot. Ostale so matere brez sinov, sirote brez staršev. In globoko v srcih je ostal strah pred novo vojno.

Osnovana je bila organizacija Združenih narodov s tole poglavito nalogo: ohraniti mir in zagotoviti miroljubno sodelovanje med narodi. Nemčija je bila razpolovljena in do kraja izčrpana, v njenem osrčju so si ameriški in sovjetski vojaki prijateljsko stiskali roke. V mednarodnem življenju se je obetalo dolgotrajno lepo vreme.

Zal, vremenska napoved ni bila točna.

Se preden so se ljudje doobra zavedeli miru, je bil svet spet razdeljen na dva tabora in ro-

dilo se je obdobje tako imenovane hladne vojne, ki se pravzaprav še danes ni končalo. Stroji v tovarnah orožja so stekli s polno močjo — po drugi svetovni vojni se niso utegnili niti dobro ohladiti. Znanost in tehnika dvajsetega stoletja sta prispevali svoje in nad glavami človeškega rodu je obvisel Damoklov meč — atomska bomba v vedno bolj popolnjeni in vedno strahotnejši obliki. Zadostoval bi samo ukaz, samo rahel pritisk na gumb in smrtnosni plaz bi se sprožil.

Bili so dnevi, ko se je zdelo, da napetost popušča in da zmaguje zdrav razum. Toda to so bili samo svetli trenutki. Vseh žarišč hladne vojne se nikoli ni posrečilo popolnoma odstraniti, nasprotno, kadar so velesile uspele preskočiti neko oviro, je na mah zrasla druga.

Berlin in nemško vprašanje, Koreja, britansko-francoski napad na Egipt, pa Kongo, Laos in zdaj Vietnam — to je v zadnjih dvajsetih letih samo nekaj poglavij ki so držala ali še drže svet na robu vojne.

Poskusimo na kratko pogledati, kje se skrivajo (sicer pa so očite) poglavitne nevarnosti za mir. Na prvem mestu bi vsekakor kazalo omeniti politiko Združenih držav Amerike, ki se zadnji čas najbolje zrcali v vietnamskih dogodkih, je pa po malem že vsa leta enako kratkovidna. Bistvo je v tem, da vodilna zahodna velesila oziroma njeno vodstvo ne razume sprememb, ki se dogajajo zlasti v deželah Azije in Afrike. Te dežele, ki so jih evropski kolonialistični zavojevavci stoletja izkoriščali in njihovim prebivavcem zvito onemogočali, da bi se prebudili in se izklopali iz nevednosti in zaostalosti, so si večinoma že vse pridobile neodvisnost. Mnoge med njimi so si izbrale pot, ki vodi v socializem. Razumljivo, da kapitalistični deželi, kot so ZDA, to ne ustreza. Toda težje je razumeti, da skušajo ZDA tam, kjer nastajalo takšna gibanja, s svojim oboroženim vmešavanjem zavreti tok razvoja, namesto da bi si z malce daljnovidnejšo politiko nabirale prijateljev in kovalle mednarodni ugled, ki jim ga vedno bolj manjka. Tako pa s svojim ravnanjem — primeri: Koreja, Laos, Vietnam itd. — postavljajo na težko preiskušnjo potrežljivost Sovjetske zveze in LR Kitajske, kar prav gotovo pomeni izzivanje nove svetovne vojne. Seveda je stvar tudi v tem, da se ZDA krčevito oprijemljejo slehernega koščka zemlje na azijski celini iz čisto vojaško-strateških razlogov.

Drugo zaradi česar je v skrbeh svet in posebno Evropa, so razmere v Zahodni Nemčiji. Ta že davno ni več ponižna in porušena premaganka, marveč gospodarsko močna dežela z velikim apetitom po atomski oborožitvi. Nekdanji nacisti so se spet zrinili na visoke položaje, o čemer pričča vrsta škandalov, ki jih je obelodanil svetovni tisk. Vojni zločinci, ki so jo večinoma prav poceni odnesli ali pa so bodisi kot skrivači bodisi po zaslugi sodnih komedij ostali sploh nezakazovani, so — kot kaže — v očeh zahodno-nemških oblastnikov že rehabilitirani. Kako si je drugače moč razlagati, da je bilo v Zahodni Nemčiji pred kratkim uradno in javno že vse pripravljeno za takojšnjo ustavitve preganjanja vojnih zločincev? Ko bi se ne bila svetovna javnost tako odločno postavila po robu takšni nameri in jo vsaj začasno preprečila, bi nekdanji množični morilci lahko najbrž že danes javno nastopali in rovarili v smeri revanšističnih težni.

(Nadaljevanje na zadnji strani)

(Po listu «TV-15»)

Delež primorskih Slovencev v boju proti fašizmu

Seznam oseb, ki jih je obsodilo zloglasno posebno sodišče

III.

23. marca 1932 je posebno sodišče obsodilo 13 oseb iz kanalske občine. Obdolžili so jih, da so iz zasede streljali na 6 finančnih stražnikov, od katerih je bil eden ubit. Sodišče je izreklo obsodbo, kljub temu, da ni imelo dokazov. To je prišlo na dan šest mesecev po izrečni obsodbi. Casopis «Gazzettino» je namreč poročal, da je eden od finančnih stražnikov, tedaj, ko je bil na smrtni postelji, povedal, da je prišlo do streljanja zaradi ljubosumnosti. Streljal je torej finančni stražnik. Toda kljub temu ni prišlo do revizije procesa. Lipicar Donat, Jug Ivan, Močnik Avguštin, Pregelj Rudolf, Lipicar Leopold, Močnik Stefan in Lipicar Valentin so bili obsojeni, vsak na 30 let ječe; Brezavšček Andrej, Lango Leopold, Lipicar Anton, Močnik Marko, Šavli Josip in Šuligoj Leopold, vsak na 20 let ječe.

Septembra 133 so rihenberški fantje javno prepevali slovenske pesmi. Zato tega jih je fašistična policija zaprla. Pred sodišče so prišli: Birsa Viktor, Čebroň Rihard, Križman Andrej, Pečenko Albin, Piščanc Josip, Sever Andrej in Zgonik Anton. Ob-

vilni italijanski tovariši. Oktobra 1933 sta bila aretirana Tavčer Karlo iz Slavine in Bizjak Vladimir iz Postojne, ker sta javno izrazila protifašistična čustva. Obsojena sta bila: prvi na 2 leti, drugi pa na 1 leto in 6 mesecev zapora.

Februarja 1934 je bila aretirana skupina komunistov iz Kopra in Trsta. Policija je izvedela za nek tajni sestanek. Posebno sodišče je 30. januarja 1935 obsodilo Nemca Ferdinanda iz Pobege na 7 let ječe, Josipa Bolčiča iz Milj na 3 leta, Antona Čača iz Milj na 3 leta, Angela Pobego iz Pobege na 5 let, Benjamina Pobego iz Pobege na 3 leta, Ernesta Vatovca iz Čezarjev na 12 let, Nazarija Vatovca iz Čezarjev na 8 let in tovariša Zidarja iz Pobege na 3 leta ječe.

Pred fašističnim «plebiscitom» (volitvami) leta 1934 je bila aretirana večja skupina delavcev v ladjedelnici Sv. Marka v Trstu. Obtoženi so bili «prevratniškega delovanja» ter obsojeni: Solieri Herman na 4 leta, Hrvat Mario na 2 leti, Fafak Ivan na 3 leta, Zavaddal Roman na 4 leta, vsi iz Trsta: Simič Josip iz Krmina na 2 leti, Sorgo Giovanni iz Pulja na 4 leta in Vatovec Hermenegild iz Rižane na 4 leta ječe.

Pod enako obtožbo so bili 6. maja 1935 obsojeni poleg drugih tudi naslednji tovariši: Komar Angel iz Ronk na 16 let, Colja Srečko iz Komna na 6 let, Pađoan Giovanni iz Krmina na 16

let; tri dni kasneje pa: Burger Josip iz Devina na 5 let, Rukin Ferdinand iz Devina na 5 let, Krajniger Karlo iz Komna na 4 leta, Nardin Peter iz Trsta na 5 let.

Sledili so še procesi proti skupinam komunistov, obdolženih «prevratniškega delovanja». 14. maja 1935 so bili obsojeni: Gruden Josip iz Devina na 8 let, Perot Albin iz Devina na 5 let, Bogatec Gverin in Križa na 6 let; dva dni kasneje pa še Pahor Albert iz Sosljana na 5 let in Pahor Mario iz Tržiča na 2 leti ječe.

22. septembra 1936 so bili obsojeni štiri Istrani iz Pazina, ker so v neki gostilni prepevali hrvatske pesmi in vzklikali «Eia eia... bacalà». Utemeljitev obsodbe: «Vilipendio alla nazione» Kazni so znašale od 2 da 6 let ječe.

Leta 1938 je prišla pred posebno sodišče večja skupina komunistov iz hrvatske Istre. Policija je namreč izsledila, da v Motovunu deluje močna celica KP.

Februarja 1939 je bil obsojen Vladimir Martelanc iz Trsta, ker je «širil komunistično gibanje». 8. maja 1939 so bili sojeni tovariši: Paolo Morgan iz Kopra (ki so ga leta 1944 ustrelili Nemci na openskem strelišču), Uršič Rudi, Spadaro Ruggero in neki Juriševič iz Trsta. Kazni so znašale od 3 do 12 let ječe. Na istem procesu je bil sojen tudi tov. Montanja Martin iz Domja, ki pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

(Se nadaljuje)

Preteklo soboto je pevski zbor Jacobus Gallus, ki ga vodi prof. Ubald Vrabec, slavil 20-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki je bil v Kulturnem domu v Trstu koncert. Na sporedu so bile skladbe Čajkovskega, Gallusa, Karla Pahorja, Rada Simonitija, Boštjančiča, Vilka Ukmarja in Ubalda Vrabca in nekaterih drugih avtorjev. Ves spored, ki je bil zelo zahteven, so pevci izvajali zelo uspešno, za kar jih je občinstvo nagradilo s toplimi aplavzi. Zboru Gallus in njegovemu dirigentu čestitamo ob tem lepem jubileju ter želimo nadaljnjih uspehov!

Izposojeni intervju

Dario Fo pripoveduje...

Znani italijanski dramatik, igrlec, režiser, scenograf in kostumograf Dario Fo je nastopil s svojo gledališko skupino 14. aprila v tržaškem Avditoriju s svojo najnovejšo farso «Sedma: kradi nekoliko manj». Dario Fo ni znan samo italijanskemu občinstvu, ampak tudi našemu. Saj so uprizorili pred leti v Ljubljani in Zagrebu njegovo najuspešnejšo farso «Arhangeli in avtomati», tržaško SG pa je nastopilo razen z «Avtomati» tudi z «Dve pištoli v rokah pa z belim in črnim gleda». Zasuli smo ga s kopicco vprašanj.

Kaj nam lahko poveste o svojem

najnovjšem delu «Sedma: kradi nekoliko manj».

Moran priznati, da sem imel s tem delom v Italiji največji uspeh. Repriza v Trstu je že dvestopetdeseta, nastopamo pa že 8 mesecev po vsej Italiji. Menim, da je dosegla letos naša skupina res pravi rekord. Predstave si je namreč doslej ogledalo približno 245.000 ljudi.

Znano mi je, da ste se v Parizu pred poldrugim desetletjem srečali s tokovi francoske avantgarde, Ali je to koj vplivalo na vas?

Samo na začetku, ko sem pričel nastopati v «Il dito nell'occhio» (Prst v očesu). Takrat me je prevzelo pisanje Franzosa Lecoqa, ki je sodil med najplodovitejše raziskovalce evropskega mimičnega in pantomimičnega gledališča. Danes pa me to ne zanima več. Vse moje zanimanje in raziskovanje se nanaša na ljudsko gledališče, ki ima svoje korenine daleč v preteklosti. Kaj menite o tem, ali vam ploskajo tudi tisti ljudje, katere v svojih delih pravzaprav smešite.

Zdi se mi, da mora imeti vsaka civilizacija, če se že hoče imenovati s tem imenom, sposobnost, da preko satire spoznava in razume negativne elemente v svojem načinu življenja. Moram pa pripomniti, da vsi ne ploskajo in ne uživajo ob mojih delih. Mnogo je ljudi, ki se vznemirjajo ob gledanju mojih del in se nočejo zavdati, koliko negativnosti in gnobe je v družbi, ki jo predstavljajo. Prav zaradi tega mora biti satirično gledališče pogumno tam, kjer (Nadaljevanje na zadnji strani)

„Partizanski večer“ v Kulturnem domu v Trstu

V Kulturnem domu v Trstu je te dni na programu «Partizanski večer». Prireditev spada v okvir proslav 20-letnice zmage osvobodilnega gibanja.

Režiser Branko Gombač nam je o «Partizanskem večeru» povedal naslednje:

— Bilo je vprašanje kako organizirati naš «Partizanski večer», ali kot zgodovinsko rekonstrukcijo nekega mitinga, ali nekoliko širše. Odločili smo tako, da bomo z govorjeno in peto besedo prikazali razvoj boja slovenskega naroda za svojo nacionalno svobodo. Tako se prične «Večer» s puntarsko pesmijo, da bi lahko zrasel s Cankarjevo slutnjo «o novi lepi zemlji, ki je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja», in dosegel višek v osvobodilni vojni, ko si je naš človek s puško v roki, z velikimi žrtvami zagotovil med prvimi v zaslužnji Evropi, svojo nacionalno svobodo. Želimo da bi v našem večeru prišla ideja osvobodilnega boja našega naroda še bolj do izraza, z mislijo in željo po lepši prihodnosti in miru v svetu.

— Poleg partizanskih pesnikov Kajuha, Bora in drugih so še pesmi Prešerna, Kersnika, Kosovele in Cankarja. Dramaturški in idejni vrh pa pomeni Klopčičeva «Mati» napisana na položaju dne

26.-27. septembra 1943, ter prvič uprizorjena ob zaključku Zbora slovenskih narodnih odposlancev v Kočevju, dne 4. oktobra 1943 ob 3. uri zjutraj. Delo so našturili člani Slovenskega narodnega gledališča, igrali so pa tudi znanci tržaškega občinstva: Ema Starčeva, ki je igrala mater, Vladoša Simičičeva, ki je bila Minca, Jože Tiran, ki je bil Peter in Jože Jale, ki je predstavljal Andreja. Zanimivo je da je bil prav ob tistem času Danilo Turk-Joco vojaški povelnik te kulturne skupine. Izmed mnogih dramskih del smo izbrali prav Klopčičevo «Mater» zato ker je to besedilo ohranilo poleg svoje idejne tudi literarno svežino. V njej je Klopčič pokazal v vsej svoji širini našo slovensko mater, ki žrtvuje otroke za osvoboditev svojega naroda pa se še sama postavi s puško v roki v vrste borcev.

— Pri uprizoritvi smo se ognili slehernemu naturalističnemu prikazovanju preteklosti in drugim gledališko vernim rekvizitom. Pred nami mora zaživeti ideja naše osvobodilne borbe v taki meri, da bo nadaljevala še v prihodnjih desetletjih veliko misel o lepi narodni prihodnosti in miru na svetu-za katere ideale so se žrtvovali najboljši sinovi, hčere in matere. Zato končujemo Večer z veliko mislijo Franceta Prešerna:

«žive naj vsi narodi, ki hrepene [dočakat dan, da koder sonce hodi preprij [sveta bo pregnan...»

Ta vzvišena misel nas je vodila pri sestavljanju našega programa, ob dvajsetletnici zmage nad fašističnim odvajalcem in dvajsetletnici miru, ki naj bi prišel v vse dele sveta.

V nedeljo popoldne je bil v Kulturnem domu v Trstu zaključni nastop mladinskih pevskih in harmonikarskega zbora šole Glasbene Matice v Trstu in njenih prodržnic na Opčinah, Proseku-Kontovelu, v Nabrežini in Sosljanu. Celoten program je bil zelo posrečen in občinstvo je bilo z njim zelo zadovoljno. Vsem izvajavcem in njihovim voditeljem iskreno čestitamo!

Fotokopija osebne izkaznice političnih osumljencev. Fašistična policija je preganjala antifasiste tudi potem ko so prestali kazen

sojeni so bili na zaporne kazni od 1 do 5 let.

Zaradi tajnih sestankov, zbiranja prispevkov v sklad «Rdečo pomoč» in zaradi širjenja časopisa «Delo» je posebno sodišče, dne 30. oktobra 1934, sodilo skupini tovarišev iz raznih krajev Primorske. Obsojeni so bili: Ferjančič Ignacij iz Vipave na 5 let ječe, Furlan Avguštin iz Milj na 5 let, Ivančič Franc iz Kopra na 2 leti, Leban Anton iz Vipave na 4 leta, Silič Julijan iz Šempetra pri Gorici na 5 let in Svetina Ivan iz Milj na 2 leti.

Leta 1933 so bili zaradi ustanavljanja komunističnih celic, širjenja komunistične propagande in članstva v KPI aretirani številni italijanski in slovenski tovariši. 17. novembra 1934 so bili obsojeni: Križman Bernard iz Milj na 4 leta, Kariš Mario iz Trsta, (ki je ustanovil celico v mestu La Spezia, kjer je služil vojaški rok) na 16 let, Opara Franc iz Milj na 3 leta, Pobega Ivan iz Milj na 4 leta. Skupaj s slovenskimi so bili obsojeni tudi šte-

Upravne volitve na Goriškem

„Občinska enotnost“
v Doberdobu

Pretekli teden je lista Občinske enotnosti predstavila svoje kandidate za upravne volitve v občini Doberdob. Nosilec liste je dosedanja župan tovariš Andrej Jarc, ostali kandidati pa so naslednji: Karel Cernic, Jože Ferfolja, Andrej Gergolet, vsi trije iz Doberdoba, Julko Gergolet iz Poljan, Stanko Gergolet, Marjan Lakovič, oba iz Doberdoba, Jože Pahor iz Jamelj, Evgen Peric iz Doberdoba, Jože Peric iz Dola, Marian Semolič iz Jamelj in Leopold Vižintin iz Dola. (Kandidatna lista je sestavljena po abecednem redu. Prvi štirje kandidati in kandidat Jože Pahor iz Jamelj so že bili v občinski upravi, vsi ostali pa kandidirajo tokrat prvič).

Pred se je lista javno predstavila je komisija za sestavo liste „Občinske enotnosti“ sklicala sestanek volivcev iz doberdobske občine. Na sestanku je bila lista dokončno potrjena.

Komisija za sestavo liste je pozitivno ocenila in pohvalila delovanje dosedanje občinske uprave, tako z administrativnega kakor tudi iz političnega vidika. Poudarila je predvsem, da so se dosedanji občinski upravitelji trudili za dosedo priznanja slovenskih narodnih pravic (dvojezični napisi na šoli in županstvu, imenovanje ulic z imeni slovenskih javnih delavcev, obnovitev slovenskih priimkov itd.), ter za demokratično in avtonomno krajevnih ustanov. Komisija je poudarila, da je dosedanja občinska uprava posegla tudi v svetovna dogajanja in to v svezi z ohranitvijo miru med narodi. Prav tako je treba upoštevati velike napore občinske uprave za priznanje žrtev nacifašizma.

Jasno je, da se dosedanja občinska uprava ni zapirala v ozek krog in se izolirala, ampak je redno sodelovala tudi z drugimi občinami. Tudi za to se je komisija zahvalila dosedanjim občinskim upraviteljem in svetovavcem. Na sestanku je govoril tudi župan Andrej Jarc. Prikazal je rezultate delovanja pa tudi vprašanja, ki so še vedno odprta. Med drugim je omenil vodovod, ki sedaj dobavlja vodo vsem hišam v občini. Občinska uprava je poskrbela, da

Izleti

Mladinski center za turistične in kulturne izmenjave organizira ob priliki mednarodne nogometne tekme Italija-Madžarska štiri dnevni izlet v Budimpešto. Odhod iz Trsta bo 26. junija. Cena izletu je 24.500 lir, konzularni vizumi pa stanejo 2000 lir.

Isti center organizira tudi romanje v bivše koncentracijsko taborišče Auschwitz. To romanje bo v dneh od 14. do 23. avgusta. Udeleženci bodo obiskali tudi razne kraje v Jugoslaviji, Avstriji, Češkoslovaški, Poljski in Madžarski. Cena: 62.000 lir za vožnjo, hrano in prenočišča, konzularni vizumi pa stanejo 5000 lir.

Od 17. do 24. julija bo tudi izlet po Jugoslaviji, Avstriji in Češkoslovaški. Stroški znašajo 45.000 lir, konzularni vizumi pa stanejo 2000 lir.

Vpisovanje sprejemajo na sedežu združenja Italija-Sovjetska zveza v Trstu, Ul. S. Nicolò, 11, tel. 29.403, vsak delavnik ob 11. do 12. in od 17. do 20. ure. Vpisovanje se zaključuje 20 dni pred potovanjem.

se je cena vodi znižala od prejšnjih 85 lir na 30 lir.

Župan tov. Jarc je omenil zgraditev otroškega vrta v Doberdobu, šole v Jamljah in pokopališča v Doli; napeljavo elektrike v naselja Komarjev in Sabičev ter izboljšanje razsvetljave v Jamljah; asfaltiranje ceste v Doberdobu itd.

Nato je govrnik poročal o prizadevanjih občinske uprave za ureditev občinskih cest, športnega igrišča idr. Poudaril je, da dosedanja občinska uprava ni le uresničila program, ki je bil sprejet pred štirimi leti, temveč da je realizirala še druge probleme, ki niso bili predvideni v prvotnem programu.

Ob tej priliki se je zahvalil vsem občinskim svetovavcem za sodelovanje v korist vsega prebivalstva.

F. Jarc umrl

V soboto 15. maja so v Doberdobu pokopali 74-letnega Franca Jarca. Na zadnji poti so ga spremili številni vaščani, pa tudi številni znanci iz okoliških krajev. Pokojni Franc je bil namreč zelo priljubljen zaradi svoje poštenosti in narodne zavednosti, pa tudi zaradi svojega vsevelega značaja.

Naj mu bo lahka rodna gruda. Žaljujoči družini izrekajo doberdobski tovariši svoje iskreno sožalje, kateremu se pridružuje tudi „Delo“.

Mladina proslavlja
dvajsetletnico osvoboditve

Cez teden dni bo startal spominski tek dvajsetletnice osvoboditve z Belopeških jezer. Slovenska mladina se z vso resnostjo pripravlja na svojo osrednjo proslavo ob priliki 20-letnice zmage. Pripravljali odbor je povabil k sodelovanju vso slovensko mladino, kateri je naslovil sledeče pismo:

„Dragi mladinec! Ves svet slavi letos 20-letnico zmage nad fašizmom in nacizmom, ki sta hotela poteptati svobodo posameznika in uničiti cele narode. Krvavi davek, ki ga je plačal slovenski narod in posebej slovenska manjšina na tržaškem, je bil sila težak, saj se je naša borba pričela že veliko pred tem, preden so se formirale v drugih pokrajnih Italije prve partižanske skupine. Primorci torej slavimo letos vsaj 40-letnico odpora proti nasilju fašističnih nestrpnostev.“

Z nastopoma fašizma v Italiji, se je pričel križev pot primorskih Slovencev, ukinjene so bile naše šole, zagoreli so kulturni domovi, komaj 14-letni dečki so morali v konfinacijo, tržaški zapori v Ul. Coroneo so bili prepolni „zločincev“, katerih edina krivda je bila v tem, da so bili in so hoteli ostati Slovenci. Nasilja, ki jih je trpel tako poedinec, kot narod v celoti, so se iz dneva v dan večala. Križevce so izzvale odpor, katerega so osnovali najzavednejši Slovenci in ki je dosegel svoj višek v narodnoosvobodilni borbi slov. naroda in v kateri so padli naši napogumnejši ljudje.

Slovenska mladina pripravlja v počastitev padlih v odporiškem gibanju spominski tek. Mladi tekači bodo obiskali najvažnejše slov.

Vabilo

Slovenska komisija Avtonomne tržaške federacije KPI vabi vse tovariše in prijatelje naj se udeležijo predstav „Partizanskega večera“, ki ga prireja Slovensko gledališče ob 20. letnici zmage nad nacifašizmom.

Partizanski večer je važen ne samo kot kulturni dogodek temveč tudi kot manifestacija, ki obuja vrednote odporniškega gibanja, zato posebno priporočamo udeležbo.

Mariborsko gledališče
v Kulturnem domu

Vratislav Blažek

TRETJA ZELJA

Veseloigra v treh dejanjih s prologom

V sredo, 26. t. m. ob 21. uri, v četrtek 27. t. m. ob 17. uri in v petek, 28. t. m. ob 21. uri.

V nedeljo, 23. t. m. ob 17. uri

TRNULJČICA

zadnjič v Trstu!

Tuti letos festival
„Dela“ v Dolini

Pretekli teden je bil v Boljuncu širši sestanek tovarišev iz dolinske občine. Na njem so razpravljali o aktualnih političnih in organizacijskih problemih. Župan Lovriha je poročal tudi o delovanju občinske uprave in o nalogah, ki stoje pred njo.

Na istem sestanku so tovariši izvolili iz svoje srede prireditveni odbor za letošnji festival „Dela“ v Dolini. Sklenjeno je bilo, da bo v dneh od 31. julija do 2. avgusta.

oo

vasi v deželi ter se poklonili spomenikom padlih. Prva izmena bo startala 26. t. m. iz Kanalske doline, od koder se bo napotila v Slovensko Benečijo, na Goriško in Tržaško. Zaključna manifestacija bo na Bazovici pred spomenikom bazovičskih žrtev v nedeljo 30. t. m., kjer se bo tudi zaključil spominski tek.

Vabimo te, da se udeležiš manifestacije in po svojih močeh pripomoreš k dobremu uspehu celotnega spominskega teka, ki bo prispevek slovenske mladine k proslavam 20-letnice zmage nad fašizmom in nacizmom.“

V počastitev spomina

V počastitev spomina pred kratkim preminulega Ivana Sulčiča iz Križa daruje družina pokojnega 3000 lir za „Delo“.

V počastitev spomina Tomaža Rupnika, ki je umrl pred enim letom daruje Ivanka Rupnik z Opčin 1000 lir za „Delo“.

17. maja je poteklo 12 let od smrti Ivanke Furlan iz Škednja. V počastitev spomina pokojne daruje mož Emil in hčerka Adelija in Bianka 2000 lir za „Delo“.

Josip Daneu iz Križa daruje 1000 lir za „Delo“.

Vsem darovavcem najlepša hvala.

25. julij na Opčinah

25. julija letos bo na Opčinah velika manifestacija s kulturno prireditvijo v počastitev 20-letnice osvoboditve. Podrobnejši spored bo objavili naknadno.

Nadaljevanje

Deželni proračun

bi proti fašizmu in v osvobodilnem gibanju, dogajajo krivične diskriminacije nasproti dvema drugima nacionalnima skupnostima v Italiji, nemški in francoski, ter da se še danes nahaja pred čermi, ki se zdijo nepremostljive. Obstajajo ustavni in mednarodni instrumenti, ki nakazujejo, kako bi se morala država obnašati nasproti manjšini, toda oni ostajajo še vedno le programski; še slabše, gre se celo tako daleč, da se zanika deželni vsaka pristojnost v tem pogledu, medtem ko se država ne briga, da bi izdala potrebne zakone, čeprav si pridržuje za to izključno pristojnost. Zato je to pereče vprašanje naslednje: hoče ali noče biti dežela, ki je dobila posebni statut tudi glede obstoja stvarnosti, tista ustanova, v katere okviru se lahko urejajo in rešujejo vprašanja slovenske narodne manjšine, ali pa nakazati državi dolžnosti, ki jih mora izpolniti v tem smislu? Na to vprašanje je treba odgovoriti.“

Konec hlapčevanja

pravico slovenskega naroda do samoodločbe.

V teh razmerah je bila Komunistična partija edina politična sila, ki je bila sposobna zbirati in združevati demokratične in patriotične ljudske sile ter jih organizirati.

Pismo predsedniku
pokrajinske uprave
v Trstu

Pokrajinska svetovavka KPI Gabrijela Grbec je dne 13. maja letos poslala predsedniku pokrajinske uprave v Trstu naslednje pismo:

Kot Vam je gotovo že znano, je Ustanova za industrijsko pristanišče v Trstu poslala dolinski občini prvi seznam 187 lastnikov in sodelavnikov, ki jih bodo razlastili zaradi gradnje naftovoda Trst-Ingoldstadt in, da je cena za razlastitve določena v zvezku od 450.— do 550.— lir za kvadratni meter.

Omenjeni znesek v resnici ne odgovarja dejanski vrednosti omenjenih zemljišč če pomislimo, da poleg moralne neudobnosti, ki prizadeva vse lastnike, obstoja dejstvo, da bodo nekatere kmete razlastili vsega premoženja. Prizadeti izgubijo torej vir dohodkov in vzdrževanja.

Od tod izvira opozicija in resna zaskrbljenost prebivalcev, ki so prisiljeni začeti novo obratovanje in ki se znajdejo z neznatnim, nezadostnim kapitalom v rokah.

Se večja je zaskrbljenost starejših lastnikov, ki jim leta ne dopuščajjo, da bi se lotili novega posla.

Zato vprašujem ali smatrate uместno storiti potrebne korake pri merodajnih ustanovah in tako podpreti zahteve velikega števila prizadetih kmetovalcev ter prispevati, da se zmanjšajo posledice obubožanja na tem obširnem kmečkem predelu.

Obvestilo

Dne 3. maja 1965 je bil v Trstu sestanek mnogih članov nekdanjih Mladinskih društev. Ti člani so izvolili iz svoje srede delovni odbor, ki je ugotovil potrebo po sklicanju zbora bivših Mladinskih društev. Zato podpisani odbor sklicuje v smislu pooblastil in sklepa za dne 9. oktobra 1965 Zbor bivših Mladinskih društev in sicer v kraju, katerega se bo naknadno javilo.

Prireditveni odbor
bivših Mladinskih društev

zirati za oborožen odpor proti okupatorju in odločilen boj za narodno osvoboditev. Partija je razpolagala z revolucionarnimi kadri, prekaljenimi in trdi ilegalni borbi, in se je tako trdno zasidrala med najširšimi množicami in v vseh demokratičnih krogih, da je noben teror reakcionarnih režimov stare Jugoslavije ni mogel zadržati, da ne bi izvršila svoje revolucionarne in osvobodilne naloge. Vse to je Partiji omogočilo, da je odločilni boj za narodno osvoboditev lahko skupaj z vsemi drugimi naprednimi in patriotičnimi silami tudi zmagovito končala in odprla jugosl. narodom pot v samostojen socialistični razvoj.

Samo dejstvo, da so delovne množice svoje zaupanje usmerile h Komunistični partiji, pa je bilo obenem tudi znak, da te množice od narodnoosvobodilne vstaje ne pričakujejo kratkomalo obnovo starega stanja in da se ne bodo zadovoljile s površnimi reformami. Od vsega začetka so ljudske množice vnašale v narodnoosvobodilno gibanje tudi svoje težnje in zahteve pa rešitvi nacionalnega vprašanja, po bistvenih spremembah v družbeni in politični strukturi in po vzpostavitvi sistema resnične ljudske demokracije. To se je izrazilo že v prvih dokumentih Osvobodilne fronte. Oblika končnega revolucionarnega potrdila pa so te zahteve dobile v sklepih II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. Kasneje je tako orientacijo delovnih množic potrdil tudi celoten ustavni razvoj nove Jugoslavije.

Vietnam

z napalmon uničuje vasi in mesta, zaman zanaga poljske pridelke. Toda zaman je vsakršni bes, saj je ni sile, ki bi mogla preti ljudstvo in 7. maja 1954 mora francoska vojska kloniti pred zmagovalno ljudsko armado pred Diem Fujem. Mirovna pogodba se podpisuje v Ženevi. Podpisi sta predstavnik Vienneške republike in francoske vlade. V pogodbi je med drugim zapisano, da se priznava suverenost in celovitost Vietnamu, ki je do 20. julija 1956 razdeljen na dve vojaški coni: severno, pod vodstvom Ho Si Minha in južno pod cesarjem Bao Dajem. Tega dne bi se vršil splošni referendum, ki bi izvolil novi skupni parlament in združil oba dela države. Referendum se še do sedaj ni vršil, ker ga je zavrnil južnovietnamski predsednik vlade Ngo Ding Diem, ki je s pomočjo ameriških oblasti odstavil cesarja, oklical republiko, katere vođa je „demokracija“ postal do leta 1963, ko se ga ameriški gospodarji nasilno iznebili.

(Nadaljevanje sledi)

Intervju

je treba. Pa čeprav povzroči s tem določena negotovanja. Edino tako ostane življenjsko.

Večkrat smo slišali komentarje, da vas določeni krog občinstva ne mara predvsem zaradi tega, ker se norčujete iz Italije.

Ne samo, da se norčujem, ampak celo napadam tisti italijanski način mišljenja, ki nekritično sprejema ob vsaki priložnosti vse tisto, kar je povezano z oblastjo. Obsojam tisto mišljenje, ki pravi, da moramo živeti in se ljubiti ne glede na vso gnulobo, ki je v družbi. To obsojam, ne pa Italije na splošno.

Ali ste že bili v Jugoslaviji? Da, v Zagrebu sem videl predstavo Arhangeli in avtomati, drugič pa sem šel v Jugoslavijo kot turist. Dobil sem vtis, da so v Jugoslaviji ljudje bolj navdušeni za gledališče in gledališko igro kot tu pri nas v Italiji.

SERGEJ VERC.
(Povzeto iz tednika „MLADINA“).